

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Secunda. Textus: Ut qui ingreduntur, lumen videant. Thema:
Exemplum bonum superiorum, trahit ad sequelam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

~~IN FESTO SANCTI MARTINI.~~
 IN FESTO SANCTI MARTINI.

CONCIO SECUNDA.

Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. *Lucæ 11.*

Bonum exemplum Superiorum illuminat, & trahit ad sequelam.

D Rimo mobili cœli, Academicus inscripsit verba: *Unum trahet omnes.* Superior respectu sibi subditorum dici potest primum mobile. Movetur superior, bene operatur, pietatis, timoris Domini, ac virtutum exemplum demonstrat, movetur subjectus, & ipse pius, timoratus vivet, virtutum seriem amplectabitur. Expressit rei veritatem eleganti versu Joannes Audenus epigram. 113.

*O quanta exemplo generoso in Principe vis est,
 Tu vitando vetas, tu faciendo jubes.
 Princeps principium motus, Rex regula vitæ,
 Circumfert cœlum sidera, Rex populum.*

Sacræ Scripturæ testimoniis comprobatur: *Exemplo didici disciplinam.* Proverb. 24. *Vestra amulatio provocabit plurimos.* Paulus ep. 2. ad Corinth. cap. 9. *Audiamus & Patres: Fusti aspectus, admonitio correctionis est;* inquit S. Ambrosius: *super beati immaculati: & alibi: Non difficile asimatur, quod jam*

(Uu) 2

factum

- factum conspicitur. Pulcherrimus est ordo, & saluberrimus, ut
S. Bernardus onus, quod portandum imponis, tu portes prior, & ex te discas,
 qualiter oporteat aliis moderari. scribit *S. Bernardus* in ep. 72.
S. Valerianus. Cito sedet animis, quod docetur exemplis. loquitur *S. Valerianus*
 hom. 17. Illa vox libentius auditorum corda penetrat, quam
S. Gregorius dicentis vita commendat; quia quod loquendo imperat, ostenden-
 do adjuvat, ut fiat, docet *S. Gregorius* part. 2. Pastor. cap. 7.
 Facere recte suos cives Princeps optimus faciendo docet, cum ipse
 sit imperio maximus, exemplo major est. scribit *Vellejus Patre-*
culus lib. 2. Ut facilius sanetis, sani permanere debetis, corri-
S. Augustinus gere arguendo, consolamini alloquendo, exemplum præbete bene
 vivendo. scribit ad superiores *S. Augustinus* Præfat. in Psal. 50.
 Nam veluti Heliotropium ad solis motum, ita populares semper in
 Principum mores verti, atque formari. dictum erat *Alphonsi*
 Regis Arragoniæ, ut de eo *Panormitanus*. Si Episcopus, qui
 lumen promeruerit præesse in corpore, simplicitate est sancta, &
 innocentia decoratus, omnis Ecclesia splendore luminis radiatur.
 prædicat *S. Ambrosius* in cap. 11. Lucæ. Boni Principis vita,
Hegesippus probitatis quadam præscriptio, & per universos vivendi forma
 est. tradit *Hegesippus* lib. 2. de excidio cap. 5. Facta Superiorum
S. Cajetanus non tam invitant, quam cogunt subditos ad imitationem. scri-
 bit *S. Cajetanus* in cap. 2. epistolæ ad Galatas. Domus Episco-
 pi, & conversatio, quasi in speculo posita, magistra est publicæ di-
S. Hieronymus scipline. docet *S. Hieronymus* in epistola ad Heliod. Optime
 concludit *Beyrlinck* themate 2. in Festo Natalis Domini.
 Sicut ex sanitate capitis, sanitas derivatur in membra, ex luce
 solis toti mundo communicatur lumen; ita à Principe bonitas in
 populum descendit. Imploratâ *S. Spiritus* gratiâ desuper Con-
 ceptus audiamus.

CONCEPTUS I.

Dilecta in canticis suspirat ad dilectum; *Trabe me post te* ^{Confirmatio.}
curremus in odorem unguentorum tuorum. Ubi advertendum,
 sponfam primò loqui in numero singulari, & de ipsa sola, dein
 in plurali, & de multis aliis: *Curremus in odorem unguentorum tuo-
 rum:* Quomodo hæc consequentia verificabitur: modo sponfam
 solam Dominus traxerit; in pietate, amore Domini, cultu virtutum
 instruxerit, in innocentia vitæ deduxerit, quia plures trahentur,
 in Dei timore ac pietate current, ac sequentur? Origenes, 1. ex
 quatuor: per hanc sponfam, & dilectam Dei animam, domus ali-
 cuius superiorem, matronam, matrem familias, magistram, præ-
 positam, intelligit. Optat nunc: faxit Deus, ut ipsa per grati-
 am in bonis operibus, in cursu virtutum firmetur, trahatur in
 Dei amorem, in misericordiam proximi, in pietate religionis; fa-
 miliares ejus, concives, confodales, famulantes, ei adhærentes,
 eandem virtutum viam current, inambulabunt, in amore erga
 Deum & proximum, in cultu religionis, ac virtutum, trahentur,
 sequentur. Audiamus Origenem: *Dum enim ipsa cursura erat,
 suo exemplo current & ejus filia, ac famula, ideo agebat: trabe
 me, ut eis formam præberet in omnibus.* Præclare S. Bernardus
 Serm. 21. in Cantic. *Non curram ego sola, etsi sola me trahi
 petierim, sed current adolescentula mecum, curremus pariter,
 curremus simul, ego odore unguentorum tuorum, illa verò meo
 excitate exemplo.* Academicus in gruibus volantibus veritatem
 demonstrat: Præcedenti, ac Duci, in volatu, ordinatissimè reli-
 quæ, etsi mille sint, sequentur, nec ad sinistram, nec ad dexte-
 ram, latum unguem declinantes, epigraphen subscribit: *Una tra-
 hit omnes:* Sic in civitate, vel domo aliqua evenit: Ducis, ma-
 gistratus bonum exemplum, optimam vivendi normam, justitiæ
 formam, virtutum regulam, sequuntur cives, imitantur Dome-
 stici, ac famulantes: optimè Plinius in Panegyri: *Vita Principis
 censura est, ad hanc dirigimur, ad hanc vertimur, non tam im-
 perio opus est, quàm exemplo.*

CONCEPTUS II.

Suavissimus Salvator noster in domo Zachari divertit, in
 què ea omnem constitutionem contemplatus inquit: *Salus hinc
 domui facta est.* Lucæ. 19. Magnus, ac Sanctus Doctor Cajeta-
 nus in huc locum: Per domum Zachari, cui salus facta est, non
 muros & lapides, sed domesticos ac famulantes, intelligendos es-
 se docet: *Significatur facta salus non soli Zachæo, sed famulis
 ejus.* Sed unde desumitur, quia non tam Domino Domus, Za-
 chæo inquam, quàm etiam omnibus suis domesticis salus facta
 sit? advertere libeat: Zachæum se ex corde convertisse: *Stans
 autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meo-
 rum do pauperibus, & si quid aliquem defraudavi, reddo qua-
 druplum.* Desuper ait benignissimus Salvator, *salus hinc domui
 facta est.* Zachæus Dominus & Patronus domus convertitur,
 convertentur & famulantes, ipse maligna opera detestatur, &
 detestabuntur subditi, ipse restituendo vitat lucrum injurum,
 sequentur Dominum suum famulantes: membra enim sequuntur
 caput, & quando Paterfamilias est vir probus, domesticos ejus
 omnes in probis numerare potes. Testimonium adfert Jo-
 hannes cap. 4. Regulus Capharnaïta post miraculosam restitutionem
 filii: *credidit ipse,* conversus est, fidem Christi amplexatus est:
 vix Regulus hic credidit, & cum eo numerosa familia credit,
 mores assumit Sanctos: *Credidit ipse, & domus ejus tota.* Desu-
 per S. Hieronym. *Vide, quanti referat majorum fides boni con-
 juncta moribus, inferiores enim eos facile sequuntur.* Avicula
 dum aurora ad hemisphærium nostrum ingreditur, applaudunt
 eam latis excipiunt vocibus, unâ incipiente modulari, canunt
 omnes; Academicus subscribit Lemma: *Omnes excitat unus.* Ad
 eundem planè modum: bonus paterfamilias domui suæ, dum ho-
 no exemplo præit, omnium animos, ad obsequia, ad laudes
 divinas animat, sicque *omnes excitat unus.* Mellifluè S. Ber-
 nardus Serm. 2. in resurrect. *sermo vivus & efficax exemplum
 operis est, facile faciens suadibile quod dicitur, dum demonstrat
 suadibile, quod suadetur.* Testis Urias,

CONCEPTUS III.

Urias ex castris ad aulam citatur regiam, fessus, fatigatus die ac noctu perrexit, ut obedientiam citam, obsequia prompta, Regi demonstraret: feliciter relatione suâ Regi depositâ, cum gratiâ & clementi oculo dimittitur Urias: negotio sic ex voto peracto, & suos in urbe visitabit, salutabit amicos, consolabitur charam conjugem, defessa fovebit membra in molli lectulo quiescendo, corpori indulget, delicatiori cibo, & suavi ambrosia recreando: nihil horum Urias tentavit, nec verbo salutavit amicos, nec oculo conspexit conjugem, nec ad horam propriam ingreditur domum, minus corpori indulget, aut deliciis, sed inter gregarios milites in atrio, super duram humum cubans, vigilat, anxius, & sollicitus, curis intentus subsistit: cur tam austerus est sibi, non voluptates, sed negotia cogitat? causalis est bonum Generalis, ac Ducis militiae, Superioris castrorum, exemplum; audiamus Scripturam 2. Regum cap. 11. *Dominus meus Joab, & servi Domini mei super faciem terra manent, & ego ingrediar domum meam, ut comedam & bibam, & dormiam cum uxore mea, per salutem tuam, & per salutem anima mea non faciam rem hanc.* Desuper Abulensis: quast. 13. *Volebat Urias semper esse sicut in bello, quousque finiretur, ut non videretur ipse differre à manentibus in bello.* Expressit exempli boni fortem vim Academicus pingendo cervum per avia & devia hinnulos suos deducentem, inscribendo: *Exempla trahunt.* Sic praepositus, superior, id ipsum facile persuadebit, quod praevio suo exemplo comprobaverit. *Qui facit, etsi tacuerit, aliquos corrigit suo exemplo.* Inquit Author imperfecti operis homin. in Matth.

CONCEPTUS IV.

Christus officium pastoris ovium enarrans, inquit: Pastorem loqui ovibus suis; *Proprias oves vocat nominatim, & edu-*
cis

cit eas. Joann. cap. 10. dein oves suas præcedit: *Ante eas vadit, & oves illum sequuntur.* Clamat pastor, sicque blando sibilu, aut minaci agolo, oves in recta semita ducit, & à florido novivoque gramine providè avertit: rectam approbo Pastoris vocem, sibilum, & clamorem, quo oves ab humidis pascuis abstrahit, ad sanas & siccas herbarum petras deducit: hoc miror, quod in pastore approbetur rectum, quod oves antecedit: *ante eas vadit:* Putâssem, Pastor post oves incedere deberet, ut si quæ à camporum viriditate seducta, declinaret, aut itineris labore subsisteret laffa, declinantem reduceret, subsistentem propelleret: deinde, si ad vocem, ad clamorem, ad sibilum pastoris, quo pastor duxerit, oves alacriter tendunt, gradiuntur, quid opus est anteire? *ante eas vadit:* anteire, idem est quod præcedere, id est, exemplo instruere, edocere: Pastores subditorum sunt superiores, si hi ad bonum hortati fuerint oves suas, sibi subiectos, simul & præjerint optimo exemplo, si nempe illud, ad quod suos hortantur, opere bono confirmaverint, sequentur oves, imitabuntur subditi: superiores illos, quos dirigunt mandato, alacriores faciunt exemplo: Benè Theodahadus 10. Variar. 11. *Rex minor, ad posteriorum currit exemplum.* Academicus intrinsecè symboli loco statuit canem, vestigia Domini legentem, cum Lemmate: *Gressum insequitur herilem:* Ita filius Patris, servus domini, subditus Principis, aut Prælati sui odorifera virtutum vestigia, pede nunquam exerrante premit. Clemens Alexandrinus in cap. 10. Joannis valdè appositè: *Ante eas vadit: quia rectè vivendi exemplum, quasi vestigia pedum ipsorum oculis objiciens, quid faciendum, & fugiendum opere docet, & oves ipsum sequuntur.*

CONCEPTUS V.

Centurioni cohortis Italicæ, quem religiosum, Deumque timentem Scriptura deprædicat: *Religiosus ac timens Deum.* Act. 10. apparet Angelus, jubetque accerferè Petrum, à quo in vera fide informaretur, & abjurata relinquit idolorum plebiscitum religionem; paruit Centurio, militiquè domesticos, & militem moratuum.

ratum, nec martiali licentiâ abufum: Vocavit duos domesticos suos, & militem metuentem dominum, ex his, qui illi parebant: quibus cum narrasset omnia, misit illos in Joppen. Notare hic libeat: quod de domesticis duobus Centurionis, nulla prorsus fiat mentio, an virtuosi, probi, ac Deum timentes fuerint; qualis laudatur miles, cum illis ablegatus: cur quæso non etiam hi duo Centurionis domestici, deprædicantur homines metuentes Dominum, homines pii, devoti, & conscientiosi? respondet Lyranus hic: Quod hi duo domestici, sint pii devoti, Deum timentes, non erat opus signatè exprimere, siquidem jam subintelligitur, famulantes Cornelii esse pios, Dominum metuentes, cum Cornelius, Dominus, & Superior illorum, sit vir Religiosus ac timens DEUM. Cum Domini jam retulisset textus facer virtutem, servorum etiam promulgaverat probitatem, consequens enim est, domesticos virtutibus inservire, si Dominum constat virtutibus exornari: audiamus verba Lyrani: De duobus domesticis non exprimitur hic quod essent timentes Dominum, quia supra in principio istius capituli erat expressum, quod Cornelius erat timens Deum. Miles non erat de domesticis, & ob id ejus virtutem videbatur asserere necessarium, de domesticis principis religiosi videbatur superfluum, satis fuit principis virtutem referre, ut facilè conjiceretur domesticos probitati inservire, nam ad domini exemplum, servus componitur, & plebs, mores Procerum imitatur.

CONCEPTUS VI.

David Tribum Judam in partem suam deducendam Legatos mittit, qui ad concordiam persuaderent de Tribu Superiores: Rex vero David misit ad Sadoe & Abjathar sacerdotes, dicens: Inquirite ad majores natu Juda dicens: cur venistis novissimi, ad reducendum Regem in domum suam? Hic observandum venit: David cupit, ut omnes contribules de Tribu Juda se sibi subijciant; si omnes, nullo excepto, cur non etiam omnes & singulos in specie, ac singulatim, vocat, & invitat? cur solum majores

Pars II.

(X x)

jores

jores natu? *Loquimini ad majores natu Juda: Respondet A-*
lenfis quaest. 8. Sufficiebat, ut loquerentur principis illorum. Suf-
ficiebat; ad magnatum enim exempla populus componitur.
Proceres laborat lucrare David, certus: lucratis his, & populum
placide in vota futurum: Ut regulam oportet rectam esse, ut
quam caetera adaequentur, sic merito Principem, ad quem illi
diriguntur. Habet Liptius monit. Politic. cap. 8.

Epilogus.

Hortor ergo cum S. Paulo 1. ad Tim. cap. 4. *Esse exem-*
plum fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate,
in fide, in castitate, ut profectus tuus
manifestus sit omnibus.
 Amen.

